Sátoralja-Ujhely, 1877. augusztus 13. Nyolczadik évfolyam. 31. sz.

Előfizetési ár:
Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Községeknek és néptanitóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor dijja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési dij:
Minden egyes szó után 100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1½ „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, diszbetük s körzettel ellátott hirdetményekért térmérték szerint, minden□ centimeter után 3 kr. számittatik.

Hirdetések a „Zemplén" nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Belügyminiszteri leirat.

Zemplénmegye központi választmányának.

A folyó évi junius hó 22-én és juliushó 9-én megtartott ülésekről szoló, s folyó hó 21-ről 5831. sz. a. kelt jelentéssel hozzám felterjesztett jegyzőkönyvekből arról győződtem meg, hogy az országgyülési képvisolő választók névjegyzékének folyó évi kiigazitása, az összeiró küldöttségek elnökei és tagjainak folytonos lemondása következtében oly annyira késleltetik, hogy nem csak az 1874. XXXIII. t. cz. 40-ik §-ban az összeiró küldöttségek munkálatainak befejezésére, de az idézett t. cz. 53. §-ban az ideiglenesen összeállitott névjegyzék közszemlére leendő kitételére, valamint az ez elleni fölszolalások és a fölszolalásokra teendő észrevételek benyujtására kitüzött határdők is elmulasztattak.

A dolog ezen állásában, az idézett tcz. 27. §-a által reám ruházott felügyeleti jog és kötelességemnél fogva ki kell jelentenem, hogy a fenn jelzett késedelmes eljárást komolyan helytelenitem, figyelmeztetvén egyuttal a megye központi választmányát arra is; miszerint az országgyülési képiselő választók névjegyzékének kiigazitása iránt az 1874. XXXIII. és 1876. XVIII. t. czikben foglalt rendelkezéseknek szigoru szemelőtt tartása, ugy a megye központi választmánya, mint az összeiró küldöttségek tagjainak oly hazaflui kötelessége, melynek pontos és lelkiismeretes teljesitéseért az 1874. XXXIII. t. cz. 90-§ a alapján felelőségre is vonhatók.

Budapesten 1877. évi julius 25-én.

TISZA, sk.

E leiratra a központi választmány következőleg felelt:

Nagyméltóságu m. királyi belügyminisztérium!

Zemplénmegye központi választmánya mai alolirt napon tartott közp. választmányi ülésében 6036. sz. a. tanácskozás alá vévén a czimzett nagym. m. kir. belügyminiszter ur 31825./877 számu kegyes intézvényét, most idézett határozatában feliratilag határozta megkérni a nagymélt. m. kir. belügyminisztériumot az iránt, hogy az idézett intézvényben felhivott 1874. XXXIII-ik t. cz. 90-ik §-ából következtetett felelőségre vonás tekintetében és az alkalmazandó eljárásra nézve határozott és részletes utasitást nyujtani méltóztassék.

Mert ezen központi választmány az 1874. XXXIII-ik t. cz. 90. §-a s átalában ezen törvény VI-ik fejezetéből nem képes kiolvasni azon következtetést és felelőségre vonást, mely a n. mélt. m. kir. belügyminiszter ur fenti k. intézvényében általánosságban alkalmaztatni rendeltetik.

Igaz és tagadhatatlan, miként ugy a jelen mint az előző évi választói összeirások és kiigazitások összeállitása és felterjesztésébeni késedelmet a meg választott összeiró küldötségi tagok időnkénti lemondásában kell és lehet egyedül feltalálni.

Azoban a hirök, tudtok és beleegyezésök nélkül megválasztott nagyrészben nem is megyei bizottsági tagok hanəm csupán képviselő választói joggal biró egyének kényszerithetésére e központi választmány törvényt nem ösmer, és ugy ezek, mint a választást elfogadott, de késedelmesen eljáró összeiró küldöttségi tagok mikénti felelősségre vonása tekintetében követendő eljárást az 1874. XXXIII-ik t. cz. VI-ik fejezetéből megnem ösmerhetvén, elkerülhetetlenül szükséges, hogy a nagymélt. m. kir. belügyminiszterium általános szabályt alkosson, melyre a központi választmány a felelőségre vonás esetén mint szabály rendeletre hivatkozhassék.

Alázatos véleményünk szerint ezen bajon gyökeresen segiteni másként nem lehet, minthogy a választási törvényt kell megváltoztatni aként, hogy az évenkénti kiigazitások megszüntetése mellett, a kiigazitás csak azon esetben — ha netalán valamely kerületben időközben ujabb választás rendeltetnék el — legyen alkalmazandó.

Vagyha ezen megszoritás az adóbefizetése, vagy más tekintetekből visszaesésnek vagy inopportunusnak látszanék, méltoztassék a választói összeirást teljesitő tagoknak illő napdijakat, fuvart és ellátási költséget megállapitani, — miután a különben is minden közszolgálatot legrégibb időktől fogva egyedül és ingyen teljesitő, de a mai korban már nagyon elszegényesedett közép osztálytól, pénzbeli kiadással járó áldozatokat kivánni

TÁRCZA.

Uti levelek.

II.

Ischl, julius 28.

Steyrból reggel szomoru kilátással indultam utnak. Az ég borult volt, a hegyek tetői köddel fedettek, mely azonban szerencsémre mozgott; az eső szitált, a lég hideg és ily időben kellett a hires szépségü Gesäusen áthaladnom! melynek kedveért utamat erre vevém.

Már Steyrból elindulva és Hieflauig, hol a Gesäuse kezdődik, a pálya mondhatni Europa egyik legszebb szelid táju vonala, folytonosan az Enns partjain haladva, két oldalt mindig a legkedvesebb völgyekbe látunk. Tovább a félutnál a vonat a folyó balpartján robog, miért is, miután az uti kalauzokban e figyelmeztetést nem találom, az utánam járó olvasómnak tanácslom, hogy a folyóval szemben futó kocsik bal oldalába üljön. Van ugyanezen a vonaton mindig egy ugynevezett kilátásos kocsi — ez a vonat végső kocsija, olyan mint nálunk a külön salonkocsik, csupa ablakból s hátulja is egészen üveg — de ebben csak első osztályu jegygyel foglalhatni helyet, s csakis az esetben, ha tultömve nincs, de ez Hieflauig feleleges; azonban onnan Selzthalig — mi épen 2 frtba kerül — vagy legalább Admontig mindenesetre tanácsos, mert e két állomás közt az ugynevezett Gesäuse-n folytonosan jobbról-balról és hátulról nem látni-, de csodálni való tájak repülnek el szemelnk előtt.

A völgy, melyen haladunk Steyrtól Hieflauig egyformán szép. A néha óriási meredek rétek szine oly szép élénk zöld, milyet mi otthon Zemplénben sohasem látunk, még ha festve látjuk is, tulságnak képzeljük.

Tarkázza ezen rétek egyformaságát a fáknak bámulatos vegyülete és változatossága. Ritkán láttam igy dió-, tölgy-, köris-, bikk- és szebbnél szebb fenyőket a legjobb barátságban egymás mellett, s ami még neveli a táj szépségét, az a rendkivüli cultura, mely a vad szépséget szelidebbé varázsolja át.

Nagyon feltünő e szép tájakon, hogy mig minálunk már a kevésbé dombosabb helyeken is a záporok vizmosásokat okoznak s hasznavehetetlenné teszik a földeket, itt a legmeredekebb helyeken, réteken és szántóföldeken egyaránt vizmosást és árkot sehol sem látni, mit én a folytonos nyirkos levegő okozta buja növényzetnek tulajdonitok, ezeknek gyökerei a talajt erősen összetartják.

Alakra, gyümölcsfákkali befásitásra s egyéb müveltetésére nézve nagyon hasonlit e táj a Rajna svájczi részéhez.

Steyrtól távozva az idő mindinkább tisztulni kezdett, s Hieflauba érve majdnem egészen kitisztult. Itt kezdődik a Gesäuse, mit én zugónak forditanék. Ez 4 mföldnyi hosszu ut az itt nagy zugással és eséssel futó Enns partjain, mely itt festőinél festőibb, többnyire kopasz óriási nagyságu sziklatömegek közzé szorul. A zugót közvetlenül megelőzőleg, midőn a pálya az Enns balpartjára lép, sajátságos hegyalkotással találkozunk. Itt a két oldalt levő hegyek csupa tömören összeálló kavicsgörgetekből állanak, mely a balparton a pályaépités által aláaknáztatott, és most óriási darabokban függ a pálya felett, számtalan oszlopok által megtámasztva. Hogy e látvány gyengébb szivüekre nem kellemes, azt képzelhetni.

A zugó legszebb része tulajdonképen csak 2 állomáson át tart Admontig, hol a szük völgy nagy, katlanszerü öböllé kiszélesedik, mely felett az admonti benczések óriási apátsága uralkodik (nagyobb a jászói és pannonhalminál). Tovább haladva Selzthalig, itt is igen szép ugyan a táj, de nem olyan többé, mint idáig. Selzthaltól még nehány állomás Steinathig, s itt vasuti utam véget ért, mert az innen Aussee és Ischlbe épülő pálya még nem lévén kész, innen Ausseeba omnibuson, mely az indóházban készen vár, mentem 5 óra alatt.

Az ausseei kies uton meglep a Grimming kopasz-óriás rengeteg nagysága, mely kietlen kopárságával nyomasztólag hat az alatta haladóra s reá bámulóra.

Aussee, mely Stájerországban fekszik, ugy mint a Salzkammergut többi városkái, régebben csak szép fekvéséről és nagyszerü sófőzdéiről volt hires, jelenleg enyhe s tizsta levegőjénél és savójánál fogva, mint tüdőbetegek menhelye szerepel, hideg vizgyógyintézete és sós lúgfürdői másnemü betegek egész seregét is vonzák ide. Magyart igen sokat találni itt. Az élet drága. Egy s-a-ujhelyi uri ember, kit itt találtam, szerényen él, s minden napja mégis 7 frtjába kerül. Lapálya alig van, csakis sebes folyói mentében. Többnyire svajczi modorban épült villái szét vannak szórva a dombokon, melyeket óriások nagy köre zár be s véd a szelek ellen. Ujabban egész telep villa épült a régi Sanatórium most Elisabeth hotel mellett, egy negyed órányira a várostól az Alt-Ausseebe vezető uton. Ez lesz Aussee jövő központja. Neve után itélve, tavat keresnél itt tisztelt olvasóm a tavak e hazájában, de hiába, az csak a szomszéd Alt-Ausseeban van. Ezt nagyon szépnek mondják ugyan, de miután még sok igen szép tavat fogok e napokban látni és társaim Hallstadtban várnak reám, tehát Ausseenak az időközben kiderült legszebb időben való megtekintése után, tovább megyek.

Látni, hogy Ausseeban aránylag még kevés olyan tourista forog, kik saját lábaikon kivül más eszközhöz is folyamodnak nagyobb kirándulásokra, mert lovat, öszvért, szamarat általán nem, s némely

nem lehet; — de kivánni a jelen viszonyok között sikertelen is, miután jelenlegi államszervezetünkben és politicai életünkben nincs egy oly kapocs, czél és buzditó eszme, melyért polgártársaink áldozatok hozatalára lelkesedni birnának.

A nem létezőt pedig teremteni sem nem feladatunk, sem tehetségünkben nem áll.

Ezekben foglalván össze alázatos véleményünket, bátrak vagyunk azon körülményre felhivni a n. m. m- kir. belügyminisztérium kegyes figyelmét, hogy e központi választmányt, a melynek eljárásában késedelem önmulasztása miatt felnem fedezhető,—helytelenitő megrovásoktol megkiméllni, és a létező késedelemnek okát a hiányos törvény és indokolatlan takarékosságban keresni méltoztassék.

Kelt a zemplénmegyei központi választmánynak S. a. Ujhelyben 1877. évi augásztus 5 tartott üléséböl.

MATOLAI ETELE sk.,
megyei alispán. mint központi választmányi elnök.

BAJUSZ JÓZSEF sk.,
központi választmányi jegyző.

Nehány szó egy kiváló fontosságu ügy érdekében.

Azon eszmék között, melyek hazánknak culturállammá emelése czéljából az alkotmányos aera derült napjaiban felszinre jutottak, alig van hasznosabb, a biztos eredményt nagyobb mérvben kilátásba helyező, mint a házi-ipar elterjesztésének eszméje. Hiszen nagy horderejü, magasztos és műveltségünkről tanuskodó eszméknek nem vagyunk mi szükében; tény az, hogy tanügyünk aránylag sokkal gyorsabban fejlődött a jelen évtizedben, mint bármely államé a maga bimbódzásának korszakában; — irodalmunk — ha tán belértékre nézve nem is versenyezhet még a nyugoti államok irodalmával, de kültényileg kétségkivül kiállja a versenyt s arányba állitható az annyira termékeny német-irodalommal is; közlekedési eszközeink, földmüvelésünk, sőt ipar- és kereskedelmi ügyeink is aránylag akkora lendületet nyertek, a minőt egy ily szegény nemzettől, ily maroknyi néptül megvárni igen, de követelni még akkor sem lehetne, ha biztositva lett volna számunkra a multban a békés fejlődés.

De mind azt, a mit eddig hazánk anyagi és szellemi előhaladása tekintetében tettünk, messze felül fogja mulni a házi-ipar fejlesztése és elterjesztése érdekében tervben lévő törekvések eredménye, ha t. i. ezen törekvések minden igaz hazafi által kellő lelkesültséggel támogattatnak.

Már csak a primitiv házi-iparnak azon nemei is, melyeknek elterjesztése érdekében kormányunk oly buzgalommal működik — végtelenül nagy lendületet adnak népünk erkölcsi előhaladásának s anyagi jóllétének. Az egyszerü házi-ipar, melyet főleg a néptanitók vannak hivatva meghonositani — takarékosságra, az idő megbecsülésére, munkásságra, józanságra képesitendi népünket. Az, a ki házi eszközeit, öltözékének nagy részét a saját kezeivel képes előállitani, már megindult a takarékosság utján, az pedig, a kinek gyermekkorától fogva a munka élvezetévé vált, a ki nem tud heverni, nem képes tétlenül élni, az meg van nyerve a közművelődésnek.

De az egyszerü, mindenki által folytatható házi-ipar hasznos voltát óriási mérvben fölülmulja a házi-iparnak azon rendszeres magasabb foka, mely már nem elégszik meg a helyi, vagy épen csak a házi szükséglet fedezésével, hanem a házi-ipart egyfelől a termelő-iparral hozva érintkezésbe, már a nagy közönség számára dolgozik és készitményeinek piaczot keres. A műfaragás, a műszövészeti tanműhelyben egyik-másik gépen — leszámitva az anyag árát — egy ember könnyen kereshet naponként 1 frt 50 krt — 2 frtot. Ime, itt az eredmény; itt a számokban kifejezhető siker! És ha most ehez vesszük, hogy a magasabb házi-ipar emlitettem nemeihez szükséges anyag: a különböző finom len, a munkakészségét is figyelembe vesszük; bizonyára legszebb kosarak készitésére alkalmas vessző; a márvány és terpentin számos faja tán sehol oly bőségben nem található, mint nálunk és ha a magyar hazát lakó fajok természetes ügyességét, jó izlését s nem sokáig maradunkkétségbe a felül,* hogy a magasabb házi-ipar hazánkban kincses-bányává, dúsan jövedelmező pénzforrássá tehető.

De hiszen ezt nem igen vonják kétségbe; hanem csak a kik a kákán is csomót keresnek, ha valamely eszme áldozatot kiván; meg azok, a kik rendesei azon eszméknek, melyek nem tőlük erednek azt szokták ellenvetésül fölhozni, hogy a magasabb házi-iparnak itt emlitett nemei a luxusipar termékeit szaporitandják s az aztán nagy baj lesz, mert a nép fényűzéshez szokik. Mondják ezt a kik talán az előtte való órában adtak ki nehány forintot holmi csecse-becsékért, melyeket idegen ország házi-ipara állitott elő s idegen országból jött házaló sóz reájuk háromszoros áron. Csak hadd honosuljon meg uraim nálunk az az u. n.: luxus házi-ipar! Ha nekünk nem kell, majd találunk mi annak piaczot a külföldön, ha pedig kell, akkor az árával a saját nemzetünket gazdagitjuk. A mi pedig a népet illeti, bizony, kérem szépen, szerintem még is csak üdvösebb lesz az, ha az a csinos házi-eszközökre, szép, de olcsó ruházatra, ártatlatlan csecse-becsékre költ pénzt, mintha azt a pént pénzt pálinkáért adná.

SZABÓ ENDRE.

(Folyt. köv.)

* Ez elnevezést jobb szó hiányában használom. A német Wirkerei-nek nevezi; nekünk még nincs rá szavunk, mert azon munka, melyet szövésnek nevezünk, egészen más valami, mint a Wirkerei. Sz. E.

HÉTRŐL-HÉTRE.

(Hir és vegyes rovat.)

A felső-magyarországi selyem termelési szövetkezet igazgató választmánya f. hó 5-én ülést tartott, melyben fölolvatatott a földmivelés- iparés kereskedelmi miniszterium azon jelentékeny leirata, hogy a szövetkezet folyamodványa folytán, azt épen ugy, mint a fehértemplomi hasonló egyletet üdvös müködésében támogatni hajlandó. Ennek kapcsán elhatároztatott, hogy a szövetkezet müködési körnek programmja, pénzforásainak kimutatása, a megközelitő költségelőirányozat és az alapszabályok egy példánya fel fog terjesztetni a magas kormányhoz. A körülmény, hogy a magas kormány a szövetkezet megalakulását örvendetes tudomásul vette és támogatási készségét a szövetkezet igazgató-választmányával oly rövid idő alatt tudatta, mutatja, hogy a kormány bizodalommal van a szövetkezet tevékenysége és az elérendő eredmény iránt. Rajtunk, városi és vidéki lakosokon a sor, hogy a szövetkezetbe leendő minél tömegesebb belépés utján, mit a csekély 10 frtnyi összeggel való, hozzájárulás nagy mértékben megkönnyebbit, e szövetkezetet oly biztos alapra fektessük, hogy mindjárt első évben

---

helyekre kocsit sem kaphatni, de még az odajutásról is nehezen szerezhetni biztos tudomást. Igy voltam a Hallstadtba való legrövidebb utoni menetellel. Erre kocsit Hallstadtig senki sem akart adni, kénytelen voltam tehát ezt csak a Koppenbrüllerhöhe-ig fogadni, s egy hordárt, ki odáig velem kocsin jöve, onnan lefelé Oberfraunig a hallstadti tó partjára leviszi podgyászomat, (egyfogatu kocsi 2 frt 50, hordár 2 frt.)

27-ikén reggel 5-kor, midőn kocsim előállott, szakadt a2 eső. Elkeseredésemben ujra lefeküdtem s 8 órakor ébredve, a legszebb verőfényes napot pillantottam meg. Félkilenczkor már kocsim a Koppenbrüllerhöhe felé hajtott, egész uton mindig erdőben haladva. Másfél óra mulva elértük a tetőt, de csak épen annyi időm volt, hogy szárazon kiszálhattam, mert az eső ujból rákezdte. Az egész uton Obertraunig fogadót, menhelyet nem találni, csak a tetőn van egy most üres fabódé, mely a száraz falomb tartójául szolgál. Ez volt most az én hotelem.

A hegytetőről való lemenetet megérteti az emberrel, hogy miért nem akarják a fiakker tulajdonosok lovaikat ez utra küldeni. Annak csontszivünek és kőcsontunak kellene lenni, ki itt a kocsiban ülve maradna, — de a nagy meredek, mit az ember egy kis fáradsággal még megrövidithet, alig $^1/_4$ órányi, s aztán jó lépésben $^3/_4$ órát lapályon a folyó és az épülő vasut mentében haladva, elértem az obertrauni kikötőt, szerencsémre közvetlenül a 11 órai gőzhajó megérkezése és azonnali indulása előtt. Az eső, mely a hegytetőn megijesztett, bevárta mig lejöttem, s csak akkor kezdte ujból, midőn Hallstadtba értünk. Utközben igen tisztességes ácsmester vezetőm sok mindenféle itteni viszonyról adott felvilágositást. Az ausseei gyógyhely, mely a krachot megelőzőleg, óriásilag emelkedni kezdett, most aránylag az akkori időhöz, teng. Az életmód nagyon drága. A hus ára az odavaló lakosoknak 1 kiló 36 kr, vendégek számára, kik magok fizetnek 50 - 60 kr. Szemrehányó kérdésemre, hogy miért? azt mondja: mert ők válogatnak. — Az obertrauni lakosság vallási viszonyai nagyon furcsák. Itt alig nehány ház katholikus, — de van templomjok temető nélkül. A falu többi lakosa protestans, ezeknek meg temetőjök van templom nélkül. Ezek isteni tiszteletre a tavon át a szenben levő Hallstadtba járnak, de otthon temetkeznek — a katholikusok meg otthon járnak templomba, s haláluk után Hallstadta mennek, illetőleg vitetnek örök nyugalomra.

A mint a gőzhajó az obertrauni kikötőhöz közeledett, már távolról intettek onnét társaim felém, kik látva késésemet, „megfogyva bár, de törve nem“ elémbe jöttek. Megfogytak, mert H. barátunk még nem ismerve a Salzkammergut szeszélyes időjárását, a mint az első ködös és és esős napot látta, ugy megijedt tőle, hogy azonnal Münchenbe menekült.

Az időjárás itt ez idén, mint mondják, valóban kétségbeejtő, mindennap esik, csakhogy ez itt nem olyan nagy dolog, mint mi nálunk. Az utak rendkivül jók, azokon nem ront semmit — s ha egy félórában esik, a következőben a legszebb sétát bátran tehetni — a köd eloszolván, ugy kisüt a nap, mintha az napon rosz idő nem is lett volna.

Tegnap, 27-kén megszámláltuk s épen tizszer esett, s ugyanannyiszor ki is tisztult, s mi a legszebb parthiekat tettük gyalog és kocsin.

Hallstadtból, mit társaim azelőtt való nap már megnéztek, gőzhajón jöttünk a Gosaumühleig, s onnan a Gozanpatak vagy ha ugy tetszik folyó, óriási sziklák közé szorult völgyében folytonosan felfelé haladva kocsin, a völgy és falu végső házáig a a Gosauschmiedig. Ez egy derék patriarchalis kovács, ki házának első emeletét szerény, de igen tisztességes vendéglővé alakitotta át. Az ellátás nála kitünő, s az árak mégis igen patriarchalisak. Különben ugy látszik, hogy ő most már jobban szeret legalább nyáron vendégeivel csevegni, mint mühelyében, melynek minden szerszámát a rohanó patak mozgatja, foglalkozni.

Emeletének erkélyén, mely a kopasz Donner Kogelekre néz, két barometer van felfüggesztve; megérkezésünkkor az egyik állandó szép, a másik állandó esős időt mutatott, — igazi jelképe az itteni időjárásnak. Thermoterén 10 R. fokot olvastunk le, s valóban nem is volt okunk a nagy melegtül panaszkodni. Kérdésünkre, hogy hát mikor van itt tulajdonképen nyár? azt adá válaszul, hogy az év három negyedében tél van, a a negyedikben pedig hideg. S mi hittünk neki.

Már az uton hallván dicsérőleg emlegetni az egyedül itt a gosaui tóban kapható halfajt, az ugynevezett „Schwarzreiter-eket“, ezeket rendeltük vacsorára, — de kiváncsiak lévén e fajt megismerni, gazdánk, ki a patakban elhelyezett tartójában mindig készletben tartja őket, élve mutatta be nekünk azokat, miből meggyőződtünk, hogy az egy sajátságos pisztráng faj. Furcsa nevöket, mely sehogy sem illik reájok, a népmonda igy magyarázza.

A 16-ik században az itt letelepült protestánsok üldöztetvén, az utánok lovagló papi fekete lovasok „Schwarzreiter“ által, sikerült a befagyott tavon át tovább menekülniök, mely az üldözőket, kik alatt a jég betört, elnyelte, s ők lettek ezen halakká átváltoztatva. No ha az üldöző lovasok olyan jók lettek volna, mint állitólagos ivadékaik, akkor ha már jégre is mentek, kár volt betörniök. Mi megizleltük e halfajt, mit szálkástul meglehet enni, forrázva, sütve és rántva is, de valóban jobb izü halat alig ehetni.

A Dachstein havas lévén itt a völgy hőse, ki a közönséget ide csalja, ennek a mondáját is elmesélte nekünk Vulkán gazdánk. A Dachstein havasnak jég és örökös hó mezei hajdan a legbujább legelők voltak, minek folytán a pászto-

meg mutathassa életrevalóságát és áldásos kihatását a selyem termelésnek, mint valóban házi-iparágnak, meghonositása és elterjesztése körül.

Hol van legnagyobb szabadság? Bizonyára ott, hol az azt felforgató törekvések elé, törvények és intézményekben legtöbb akadály gördittetik az állam és helyhatóságok részéről. Hol a szabadságnak ezen biztositékai hiányzanak, vagy ami egyre megy: a végrehajtó hatalom a medvék álmát aluszsza, ott kissebb-nagyobb részben a fejetlenség üt tanyát és kényekedve szerint garázdálkodik. No igy van ez nálunk. Itt kiki azt teheti ami neki tetszik. Felforgathatja a várost, verekedhetik fényes nappal; elállhatja az utadat, ha maga nem, hát bolt-ernyőjével; az utczából csinálhat zsibárus boltot és lom-raktárt; oda seperheti szemetjét; tarthat kávéházat, kocsmát és bennök kétes nőket s még kétesebb verseczi borokat; mehet a tivornya reggelig a békés szomszédok éji nyugalmának rovására, büntetlenül, minden megtorlás nélkül. E kóros jelenségek ellen mi már külön-külön felszólaltunk, dehát parancsolhat itt maga a miniszter, még annak sem lesz sikere. Egy tizezer lakost számláló városban, minő Ujhely, három rendőr és nehány álmos bakter képezi a rendőrség kezét. Hát nem nevetség ez? Egy szénakazalban esett három tű, melyet nappal még nagy nehezen meglehet találni, éjszakára pedig ott van a jó isten őrködő szeme. — Tudomásnnkkal van: hogy a korcsmák legnagyobb része, mindenféle betyárok éji menhelyéül szolgál. „Pest“ „Páris“ és más nagy szabásu dolgokhoz czimzett kurta kocsmák valósággal orgiák fészke, hol éjjelről-éjjelre folyik a tobzódás mindenféle neme. Rendőri zárórákról itt szó sincs, legfeljebb kolera idején, holott ez erkölcsrontó epidemia szászor veszélyesebb amannál, mert mérge több generáczióra kihat. Csendesen és tisztességesen mulató vendégek még nagy városokban is időzhetnek zárórákon tul nyilvános helyeken, de az épület oly részeiben, honnét a közrend megzavarására egy hang sem hat kifelé s a szomszéd lakók nyugalmát sem zavarja a tisztesség korlátai között folyó mulatságuk. E szomoru dolgok illusztrálására számtalan adatot tudnánk felhozni, dehát a borsónak falrahányásához semmi kedvünk s ugy ezeknek mint egyéb bajoknak orvoslását más idők és más kezektől várjuk.

A rendszeres tüzoltás s általában az idevágó gyakorlati müveletek betanitására, a budapesti központi tüzoltó-egylet kebeléből egy tanár érkezett hozzánk s tanitásait már megis kezdette. Ez alkalomból tüzoltóink f. h. 8-án a „Diana“kertben ismerkedési estélyt rendeztek, mely éjfélután két óráig tartott s a jelenvoltak kedélyét egészen magyaros hullámzásba hozta. A tanfolyam — mint halljuk — négy hetet veend igénybe.

Az imreghi leégett kolostor tornyára mult vasárnap tették fel a keresztet egész ünpélyességgel. Hogy e torony oly hamar fedél alá jutott, népünk áldozatkészségének köszönhető. E tekintetbenn nyilvános elismerés illeti Nagy Pál József imreghi lakost, ki református létére jelentékeny kézi és igás erővel járult a községnek bizonyára csak diszére váló templom és torony betetőzéséhez.

Csörgőn f. hó 9-én viradóra egy oda való zsidóasszonynak kazalban levő életnemüje égett el. A dolog mindenesetre gyanut kelthet, mert elötte való napon biztosittatott 1500. forintra s alig telt le a 24 óra midőn a véletlen vagy épen bünös kezek által okozott kár bekövetkezett. A biztositó társaság — ugy halljuk — e dologban nyomozattot fog meginditattni.

Tokajból irják lapunknak: „Köz botrányokkal kell küzdenünk, vesződnünk mindig és nincs aki panaszainkat meghalgassa. nincs előljáróságunk, nincs közigazgatásunk, pedig ahol ez a kettő hiányzik. vajmi keserves helyzetök van ott a szegény áldozó polgároknak. Kezdjük előlről. A nyugalomról szeretnék felvilágositást nyujtani a közönségnek és t. szerkesztőnek, s egyuttal leirni siralmas erkölcsi sülyedését e városnak. Itten az a divat, hogy minden vasárnap valamennyi korcsmában tánczmulatság engedélyeztetik; ezt a város főbirája engedélyezi 2. frt taksa lefizetése után. A korcsmákon kivül egyes privát helyek is felhasználtatnak ilyen táncz-helyiségül, mint az ugy nevezett „Gyulai udvar,“ itt folyik a tobzódás reggelig, és a tisztes családok cselédei éjnek idején lopva szöknek ilyen helyekre ahol viradtig folyik a mulatság. Reggel persze, a munka nem tetszik s a gazda, ha dolgoztatni akar; fogadjon napszámost. Nálunk egész éjjel járnak részeg betyárok orditva, kiabálva, veszekedve, verekedve, szabadon, mert a városi drabbant, ilyenkor már régen alszik; — itt a városi hadnagy nem gondol azzal. hogy a házak előtt csoportosan tivornyáznak a rosz erkölcsü cselédek még éjfélután is. Szóval leirhatlan itt az erkölcsj sülyedés, melyet jövöre bővebben fogok körvonalozni.“ = r. l.

Gyászjelentés Özvegy Császár Pálné szül. Dobray Borbála, Császár Pál. Császár Ilona és férje Osváth Dániel s ezek gyermekei Kálmán és Ilona, Császár Borbála és Császár Teréz szomoru szivvel jelentik férje, attyuk, ipa s illetőleg nagyattyuk Császár Pál gálszécsi ref. lelkésznek f. 1877. évi augusztushó 2-án délelőtti 12 órakor tüdő-szélhüdés következtében történt rögtöni kimultát Temetése augusztushó 4-én d. u. 3 órakor leend. Béke hamvaira!

A közönség köréből.

— Alak és tartalomért a beküldő felelős. —

Nyilatkozat.

Tudva azt, hogy városunkban többen vannak kik behizelgetési szándékból hirnevemen és polgári becsületemen azzal, hogy engem muszka barátnak, bujtogatónak, és az állitólag helyben is létező(?) muszka klub egyik tagjának lenni — vádolnak, kik a jelzett czélból minden lépésemet hiéna szemeikkel kisérik, — csorbát ejteni igyekeznek: ezennel őket aljas rágalmazóknak, behizelgetési szándék ösztönözte roszakaróimnak és jellemtelen egyéneknek nyilvánitom.

Kelt Sátoralja-Ujhelyben, 1877. aug. 13.

PATAKY MIKLÓS,
honpolgár.

Csarnok.

Rege a jelenkorból.*

Két testvér élt hajdanában
Egy hajlékban, egy hazában.
S a mig csak Istent imádták,
Egymást soha nem bántották.

Bár az ősi házban szépen
Megférhettek mind a ketten,
Egyszer csak felkerekedtek,
Boldogabb hazát kerestek.

Sok harcz és fáradság után —
— Nem segitve egymás baján —
Somszédban telepedtek le.
De a hitben vetélkedve,

Nem volt elég nekik Isten,
Hanem hozzá mind a ketten
Profétákat választottak.
Ezen aztán összekaptak,

És dúlták egymás hazáját,
Végletig víve bosszúját,
Az egyik keresztes kézzel,
A másik a félhold képpel

Tűzzel vassal pusztitottak,
Századokig nem nyugodtak.
Mig nem kifáradva végre
Későn tértek józan észre!

Átlátták, hogy: *„a hit miatt*
Üldözni senkit nem szabad“,
És bosszújokat megbánva,
Sirva borúltak egymásra . . .

Mert még egymást igy gyengiték,
A szomszédot felébreszték,
'S ez oly mozdúlatokat tesz,
Melynek majd áldozatja lesz

* Jelen verset szerző a sátoralja-ujhelyi népgyülés alkalmára irta, azonban a nagyobb tüntetés elkerülése végett szavalásától elállt.

---

rok és pásztornék gazdagságukban és elbizakodásukban a sajttal kövezni s a tejfellel falakat ragasztani kezdtek; mire az Isten büntetésképen megfosztá őket mindenüktől s örökös hó és jég alá temeté garázdálkodásuk szinhelyét.

Ilyenek elbeszélésével mulattatott bennünket gazdánk, havasi legelőn képződött tejből s epergazdánk, havasi legelőn képződött tejből s eperből álló uzsonánk alatt, melynek elköltése s az azon napi szerencsésen elmult 10-ik eső után elindultunk az egy órányira innen fekvő gosani tó megtekintésére. Itt jó darabon olyan ut is van, minőt még soha sem láttam; tudniillik, hogy a vadvizes erdei réteken ember és marha akadálytalanul mehessen, vékony, mintegy ½ lábnyi átmérőjü fenyők vannak szorosan egymáshoz rakva, s kövekkel és egy kis földdel behintve. A fák nedvesek és simák lévén, az út nem a legjobb vala. A gosani tóból nem jövő, de rohanó hasonnevü pataknak esése itt igen nagy, mondhatni folytonos vizesés, mely évezredes mohlepte óriási szikladarabokon habbá törve kigyódzik lefelé.

Majdnem bealkonyodott, midőn a tóhoz felértünk. Meglehet, hogy a félhomály, a teljes szélcsend, mely mellett az egészen belátható tónak szine mozdulatlan sima tükröt képezett, — azon dermesztő nyugalom, melyet csak a tóból alázuhogó patak egyhangu tompa moraja zavart, hangolt bennünket ugy fel, — de valóban, ha körültekinténk, a tóból több ezer lábnyira egyenesen az égnek meredő csúcsos sziklákon, s különösen a velünk szemben levő most már majdnem egész sötét völgyet elzáró Dachsteinra, valami kisérteti fogott el bennünket, s természetesnek találjuk, ha a nép a természetben életet, lelket keres s azt képzelődésével benépesiti.

Ilyen magányban az ember soha sem lehet egyedül.

Búcsút mondván ennek is, haza tértünk honi, magunkkal ugyan nem hozott, de az itteni időjárás követelte szokás szerint azt határozva, hogy további uti tervünk felett holnap, az az ma fogunk határozni.

Ha valahol a világon, ugy itt bizonyára igen fontos szerepet játszik, kivált most az időjárásról szóló társalgás, s ez az első phrasis, mit minden utas, ki a ház küszöbét átlépi, koczkáztat. A házi gazda, ugy látszik, el van már erre készülve, mert azon eshetőségre, hogy ha maga nem üdvözölheti vendégeit, a választ már sok verssel diszitett csarnoka falain is kifestette. A mi versünk igy szól:

Kommst du lns Thal hieher,
Und regnet es auch schwer, —
So lass es dich nicht reuen
Auf morgen thu dich freuen.

Akaratlanul is mosolyogva ezen biztató költészeten, hirtelen felkaptam a pegazusra s igy forditottam le barátimnak:

Soh'se busulj, hogy ha esik,
Kiderül az holnapra,
Mert az itt sokszor megesik,
Hogy tiz zápor jut egy napra.

S ha a vers rosz is, de valóságos igaz.

Közvetlenül házunk felett emelkedik itt fel a birodalom egyik legszebb kilátási pontja a Zwieselalp, a mi vágyainknak is egyik czélja; s mi csak 3 órányira szép zöld tetejétől, szivünk tele bátorsággal, lábunk ma jól kipróbált rugékonysággal, s még remélni sem merjük megmászásának sikerét.

Szemben lévén iróasztalommal még éjfélkor is megnéztem szépen hold megvilágitotta tetejét, — s mire ma reggel felébredtem, ugy szakadt az eső, mintha a vizözön volna ujra készülőben. Gazdánk biztató verse daczára is ott hagytuk tehát kedélyes tanyánkat, s podgyászunkat egy golyvás atyafi nyakába akasztva (itt még a szép nők is golyvások) esernyők alatt átgyalogoltunk a falu másik végére, gazdánk vetélytársához a Brandwith-hez, ki már a korral haladt s drága pénzen jó fogatokkal is szolgál. E séta gyorsitott lépésben, mert hideg esőben nem nagy kedve van az embernek könnyü ruhában sétálni, épen egy óráig tartott. Itt ugyanis a faluk mind ugy vannak épitve, hogy mindenki telke közepén lakik. Ezt látva, nagyon sajnálkoztunk az iskolába járó szegény gyermekeken — de még patriarchánk megvignsztalt, hogy ezen a bajon ugy segitenek, miszerint minden nap más-más gazda fog be, s végig menve a falun, felszedi a gyermekeket s viszi az iskolába. Kár, hogy elfelejtettük megkérdezni, van e náluk iskolaszék?

Ischlig fogadott hatalmas két lovunk csakhamar leszállitott bennünket a Gosaumühleig, — de elébb megnéztük a közvetlenül e felett épitett Gozauzwangot.

Ez a Gosaupatak völgyét széditő magasságban áthidaló vezetéke a sósviznek, mely Hallstadtból Ischlbe vezeti a vizet a sófőzdékbe. Erre már igazán ráillik azon furcsa feliratnak a vége, melyet Erdélyben az Aranyos folyó egy közönséges hidján bombasticus előzmény után olvastam, hogy maga a folyó is alatta hömpölyögve, reá mormolva bámul. Ilyen merész hidat még nem láttam.

Hét sugár oszlopa körül a folyó két partján álló legmagasabb negyvenhárom meternyi magasságu, s maga a hidvezeték 133 m. hosszu. Jártam a chamonixi mauvais pas-n (rosz lépésen), — állottam egy deszka szálon a trollhättani zuhatag pokoli örvénye felett — felmásztam a schaffhauseni zuhatag közepén álló szikla tetejére, s daczára annak, hogy a mondott helyek mind veszedelmesebbek ezen hidnál, midőn közepéről lenéztem az alattam tátongó mélységbe, keblem ugy elfogult, mint soha azelőtt.

Ebéd alatt a második, s az Ischlbe vezető uton a harmadik s ez utóbbi erős záport kiállva, a legszebb időben fogtunk hozzá Ischl megtekintéséhez, — de erről majd a következő levélben.

CHYZER KORNÉL.

Mindkét testvér, hogy ha korán
Nem segitnek egymás baján.
És igy is lett . . . Negyvennyolczba
Az egyiket megrohanta

A vén medve . . . . majd megölte . . .
De a testvér felölelte,
Saját keblére felvette.
És életét megmentette ! . . .

Most a másik testvért marja . . .
Felemelve gyilkos karja . . . .
'S ha nem megyünk segélyére,
Készen lehetünk vesztére ! . . .

Pedig aztán a szomszédbnl
A medve könnyen megfordul,
'S az árván maradott testvért
Darabokra szaggatja szét ! . . .

Fel tehát a védelemre,
Önügyünk forog kérdésbe ! . . .
Mutassuk meg, hogy Hunyadi,
Mátyás és Kossuth hadai

Élnek még hü fiainkban,
'S a vitézség a magyarban
Nem veszett még ki egészen,
Ha testvér forog kérdésben !

* * *

Mert a kik keresztes kézzel
Küzdöttek a félhold ellen,
Azt te vagy kedves nemzetem,
Téged illet a védelem.

Az pedig, kit megrohantak,
Kit halálra marczangolnak,
Azok ott féiholdas képpel
A törökök véreznek el ! . . .

'S a ki őket megrohanta,
Az tulajdon az a horda,
Aki tőllünk rabló kézzel
Szabadságunkat vette el ! . . .

Fel tehát az első jelre,
Álljunk ki mind a küzdtérre,
Menstsük meg jó testvérinket,
Biztositsuk önlétünket !

„Éljen a török !“

Sátoralja-Ujhely, 1877. aug. 1.

Bajusz József.

Laczika.

(Vig-szomoru, igaznak is beillő történet.)

Irta: Farkas Bertalan.

Spriczczerné asszonyság azt gondolta, hogy legalább is egy „Számum“ fog az ajtón behömpölyögni.

Dehogy !

Laczika és Jetta leányasszony irigylendő egyetértésben látszottak lenni.

A „gyönyörüség“ ugy nézett ki, mintha szinét se látta volna a visontainak: teljesen kijózanodott. Udvariasan leszedte Jetta mamáról a „százrojtos-fodros mantli„-t, a pántlikákkal fölfegyverezett szalmakalapot, azután ujra meg ujra összevissza ölelgette, czirógatta Jetta mamát.

— Ugyan már ki is gondolta volna ! . . . Igazán, mily rendkivüli szerencse ! . . . Édes, kedves Jetta mama ! . . . Nénike ! nénike ! (Ez Spriczczerné asszonynak volt kiáltva.) Kerem jó vacsoráról gondoskodni. Kedves vendégünk van.

Azután hozzáugrott a „néniké„-hez és sugva mondá:

— Jó rántott csirkét, édes nénike — ugorka salátával. Jetta mama nagyon szereti. Kedves vendégünk van.

Spriczczerné asszony csak ugy gurult kifelé. S lett azonnal hajmeresztő gyilkolás a szárnyas állatok legiójában.

Jetta leányasszony megelégedetten nézte a rendkivüli figyelmet.

— Csak nincs ilyen fiu a világon, mint az én gyönyörüségem — gondolta magában.

— Miként látod gyermekem, magam jöttem.

— Kedves Jetta mama ! . . .

— Pedig nagy áldozat volt . . .

— Kedves Jetta mama ! . . .

— Anyád haragszik . . .

— Szegény anyám ! — kedves Jetta mama !

— Sokalja a pénzt, amit kértél.

— Sokalja ? . . . Kedves Jetta mama ! . . .

— Szomorkodik miattad.

— Szomorkodik ? . . . Kedves Jetta mama ! . . .

Én melletted voltam. Felvilágositottam, hogy kétségtelenül a tandijt kell fizetned, fekete ruhára van szükséged . . .

Mindenesetre Jetta mama ! Kedves Jetta mama !

De már most egy akkuratus kézcsók semmi esetre sem ártott meg. Laczika a világért el nem mulasztotta volna azt.

— Hanem mondd ; mikor lesz a vizsgád ? Jelen akarok lenni ; személyesen meggyőződni, hogy mennyit haladtál — folytatá az aggszüz ünnepélyes komolysággal.

— A vizsga . . . a vizsga ? . . . Jetta mama. Azaz, hogy . . . meglehet hogy . . .

— Talán még nincs kitüzve ? . . .

— Még nincs kitüzve . . . azaz, hogy . . . igen Jetta mama ! . . .

— Tehát ? . . .

— Már meg volt — Jetta mama.

— S bizonyitványaid ? . . .

— Bizonyitványaim ? — Igen, Jetta mama . . . a bizonyitványaim.

— Még nem vetted ki ?

— Még nem vettem ki, Jetta mama ! hebegett az aranyos gyerek, jobban, mintha görögül kellett volna konjugálnia.

— Elmegyünk a bizonyitványaidért. — Magam megyek el veled a professor urhoz . . .

— Elmegyünk Jetta mama !

Laczika rámondta volna a halálos itéletet is, csak a borzadalmas themának vége szakadjon.

— Tehát a tandij . . . a fekete ruha ?

Minden hitelbe történt, kedves Jetta mama !

— Ki fogjuk fizetni, fiam ! Zsebemben az ára. Ne félj, gyermekem ! Az utolsókat képes vagyok értted feláldozni. Benned van minden örömünk ; nagyggyá kell lenned.

Laczika ujra helyén látta egy nagyobb szabásu kézcsókkal felelni.

— Hanem fekete ruhádat szeretném látni, galambom ! Nem csalt-é meg a szabó ? Oh, azok a mesteremberek ! Lenyuznák az emberről az utolsót. Nem ismernek azok se istent, se embert.

Jetta leányasszony, mig ezeket mondta, végig czirógatta a Laczika arczát.

A fekete ruhám . . . kedves Jetta mama. Ráérünk nem olyan sürgős . . . Oh, hogy is terhelném vele most Jetta mamát. Majd holnap . . . majd holnap . . . Tegye magát kényelembe, édes Jetta mama ! . . . Nénike . . . nénike ! — Kiabált Laczika kifelé. Készen-é a vacsora ? . . .

Spriczczerné asszonyság nagy hirtelenséggel feltálalt.

[Folyt. köv.]

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BORÚTH ELEMÉR.

Eladási jelentés.

Sárospatakon **egy ház** közel a vasuthoz, külsőséggel vagy anélkül elutazás miatt becsáron alól eladatik. — Bővebb felvilágositást ugyanott Nagy Lajos földbirtokos urnál nyerhetni.

Árlejtési hirdetmény.

A közmunka és közlekedési miniszter 1877. évi juliushó 30-án 8881. sz. a. kelt rendelete folytán a győrőcskei, czigándi és karádi tiszai vizmérczék javitása, valamint a vencsellői, t.-kércsi, polgári, dorogmai és t.-füredi vizmérczék ujbóli helyreállitása engedélyeztetett.

Ezen munka vállalkozás utjáni biztositása végett 1877. évi augusztus 21-én, délelőtt 11 órakor, Sáros-Nagy-Patakon, az alólirt hivatalnál, irásbeli zárt ajánlatok elfogadása mellett, nyilvános árlejtés fog tartatni.

A javitandó vizmérczék költsége	99 frt 69 kr.
Az ujból helyreállitandó vizmérczék költsége . . .	431 „ 96 „
Összesen	531 frt 65 kr.

A tervek, — költségvetés, — épitési leirás, az árlejtési és épitési feltételek az alólirt hivatalnál, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Felhivatnak vállalkozi szándékozók, hogy az épitési előirányzott összeg után számitandó 5% bánatpénz melléklete mellett jogérvényes irásbeli zárt ajánlatokat az alólirott hivatalhoz, az árlejtési feltételekben kikötött határidőig küldjék be.

Kelt Sárospatak, 1877. évi aug. 10-én.

A tiszai II-ik folyamu oszt. m. k. mérnöki hivatal.

FÉNYKÉPÉSZET.

Alantirottak tisztelettel jelentjük a nagyérdemü közönségnek, miszerint átutazólag e városban ngos Évva András ur házában egy ideiglenes

fényképészeti műtermet

nyitottunk.

Czélunk levén a legközelebbi **párizsi világkiállitáson** egy gyüjteménynyel

„magyar szépségek“

czimén részt venni, felkérjük különösen a mélyen tisztelt hölgyvilágot: hogy becses látogatásaikkal szerencséltetni kegyeskedjék. — A csoportozatba beosztandó képek **Rembrandt modorában**, az árny széles alkalmazásával készittetnek s mint ilyenek meglepő hatásuak.

A felvételek itteni műtermünkben készülnek el.

A nagyérdemü közönség becses látogatásait várva — vagyunk

Sátoralja-Ujhely augusztushóban

KLEIN J. és TÁRSA.

Sátoralja-Ujhely. Nyomatott a „Zemplén gyorssajtóján, 1877.